

Abordarea comunitară a misiunilor de către poliție și jandarmerie

Fără ordine și siguranță publică, o societate nu poate nici să existe și nici să se dezvolte. Definite ca instrument de apărare a instituțiilor și ca situație socială ce garantează și permite deplina exercitare a drepturilor și libertăților constituționale, ordinea și siguranța publică reclamă o forță publică, un serviciu public care să o garanteze. În societatea românească această forță publică, acest serviciu public, sunt asigurate de poliție și de jandarmerie în cadrul sistemului dual de ordine și siguranță publică.

Dacă în anii precedenți parlamentarii și cetățenii judecau eficacitatea poliției și jandarmeriei mai mult prin numărul de delincvenți prinși și aduși în fața instanței, ei încep să simtă progresiv necesitatea ca **poliția și jandarmeria lor** să se ocupe înainte de toate de ei, de **ordinea și siguranța publică a lor**.

Or, răspunsul la acest imperativ poate fi asigurat prin modernizarea acestor instituții, acțiune care trebuie să se bazeze pe:

- dezvoltarea parteneriatului poliție – jandarmerie - comunitate, prin **abordarea comunitară** a problemelor de ordine și siguranță publică;
- modernizarea **culturii instituționale**, printr-o mai bună comunicare internă și printr-o percepție corectă a ceea ce suntem - serviciu public la dispoziția comunității;
- modernizarea **structurilor**, pentru a realiza o creștere a eficacității activității prin continuitate, proximitate, reactivitate și mobilitate;
- modernizarea **practicilor instituționale**, pentru a asigura eficacitatea acțiunii noastre de protecție a drepturilor și libertăților cetățenești, a statului și a bunurilor.

Așadar, devenite obiective imposibil de ignorat, modernizarea poliției și jandarmeriei și apropierea lor de populație au ca punct de plecare implantarea abordării comunitare a problemelor de poliție.

În ce constă abordarea comunitară?

Abordarea comunitară a problemelor de ordine și siguranță publică constituie un răspuns tangibil și reformator la această nevoie fundamentală de ordine și siguranță publică a cetățenilor și a unei societăți democratice. Ea se bazează pe o manieră nouă de asigurare a serviciului de poliție.

Organizațiile polițienești trebuie să răspundă aspirațiilor legitime ale populației referitoare la ordine și siguranță publică. În acest scop ele trebuie să fie în măsură să cunoască așteptările cetățenilor. În acest sens modernizarea practicilor polițienești trebuie să pornească de la apropierea de cetățeni ceea ce impune polițiștilor și jandarmilor să fie mult mai atenți la preocupările acestora.

De asemenea ei trebuie să se ocupe și să urmărească problemele de criminalitate și de delincvență care le sunt aduse la cunoștință și care suscită teama, sentimentul de insecuritate al cetățenilor în mediul lor de viață. Ei trebuie să asigure soluții durabile acestor probleme, atacând sursele insecurității.

Abordarea comunitară tratează diferit aceste probleme de asigurare a ordinii și siguranței publice a cetățenilor. Ea are ca scop crearea unor legături strânse de colaborare cu populația deservită, pentru a permite poliției și jandarmeriei să ceară și să înțeleagă natura problemelor de delincvență, de violență și de insecuritate trăite de cetățeni în mediul lor de viață. Ea se sprijină pe un parteneriat între poliție și

jandarmerie și un larg evantai de organisme locale, instituționale sau comunitare și grupurile de cetățeni. Ea implică o modificare și o îmbogățire a practicilor polițiștilor sau ale jandarmilor, care, aflați în contact direct cu cetățenii, trebuie să răspundă așteptărilor acestora aducând soluții eficace și durabile problemelor identificate.

Abordarea comunitară a raporturilor dintre poliție și comunitate implică un demers partenerial care face ca ordinea și siguranța publică să fie produsul acțiunii tuturor. În acest spirit poliția și jandarmeria, implicate în dinamica partenerială, înțeleg să ia parte activă la animarea vieții sociale și la asigurarea unui climat de ordine și siguranță publică.

Astfel, munca de prevenire și de asigurare a ordinii și siguranței publice depinde foarte mult de capacitatea de a pune în aplicare, într-un spațiu definit în comun cu partenerii din comunitate, noi metode de lucru în rețea pe baza unei cunoașteri prealabile a dispozitivului partenerial comun.

Ea se bazează pe aplicarea următoarelor principii de bază:

- o apropiere a serviciilor polițienești de cetățeni, care devin astfel co-autori ai ordinii și siguranței publice;
- crearea unui parteneriat real cu reprezentanții organismelor din mediul cetățenesc și instituțiile locale, pentru a ancora mai bine serviciile polițienești în cadrul comunității;
- o intervenție polițienească modernizată, orientată către rezolvarea problemelor și nu doar pur reactivă;
- întărirea acțiunilor preventive, pentru găsirea de soluții la problemele generatoare de criminalitate;

Pentru a pune în practică aceste principii trebuie să existe un veritabil parteneriat între poliție și jandarmerie pe de o parte, și cetățenii, consiliile locale, organizațiile și persoanele care se preocupă la nivel local de ordinea și siguranța publică, pe altă parte. În etapa în care ne aflăm, acești parteneri ai poliției și jandarmeriei trebuie construiți sau cel puțin formalizați, iar rolul încredințat diferiților parteneri trebuie să fie semnificativ și să depășească nivelul consultativ.

Orientarea efortului partenerilor către abordarea comunitară a problemelor de ordine și siguranță publică necesită determinarea unui teritoriu și focalizarea pe aspectul local: oraș, comună. La acest nivel trebuie realizată o evaluare cantitativă a problemelor de ordine și siguranță publică, evaluare care se regăsește în **diagnosticul local de ordine și siguranță publică** care va cuprinde:

- situația criminalității;
 - evaluarea sentimentului de insecuritate;
 - o analiză de apreciere a corespondenței problemă/răspuns.
- A) **Situația criminalității** - acest diagnostic trebuie să permită o mai bună cunoaștere a realităților și trebuie să conțină indicatori cantitativi despre:
- delincvență și delincvenți: datele existente trebuie exploatate într-un sens operațional. Caracteristicile dominante trebuie puse în evidență. Este vorba de exemplu de locul de comitere a infracțiunilor, de orar, loc, de profilul autorilor (folosirea unei hărți criminogene poate fi foarte utilă).
 - incidentele înregistrate de instituțiile școlare;
 - categorii de persoane expuse, mai ales când este vorba de cele aflate în situație precară sau pe cale de a fi marginalizați: copii sau adolescenți în pericol, persoane vulnerabile etc.
 - cunoașterea victimelor.

În acest domeniu există elemente obiective care nu sunt suficient de bine exploatate și care se găsesc în notările curente ale polițiștilor și jandarmilor.

- B) **Sentimentul de insecuritate** trebuie să fie evaluat pe baza:

- așteptărilor și cererilor populației. Este absolut necesar să stabilim ce idei își face populația despre delincvență și despre capacitatea instituțiilor de a răspunde;
- aprecierilor asupra situației locale făcute de persoane care, prin natura activităților profesionale, sociale sau benevole, sunt în măsură să observe viața cotidiană și să ajute la înțelegerea comportamentelor delincvențelor.

Cunoașterea așteptărilor nu poate să rezulte numai din evaluarea făcută de actorii instituționali ci trebuie să se bazeze și pe cei parteneriali. În acest sens sondajele periodice permit evaluarea nivelului de siguranță al comunității.

C) Analiza **corespondenței problemă/răspuns** pe plan local se realizează pe baza următoarelor elemente:

- inventarierea mijloacelor care concurează la ordinea și siguranța publică, atât în domeniul prevenirii cât și în cel al combaterii criminalității;
- evidențierea disfuncționalităților și inadapțărilor;
- evaluarea și diferențierea zonelor în raport cu gradul de manifestare a delincvenței;
- indicatorii de evaluare.

Calitatea diagnosticului va influența decisiv acțiunile de realizat și parteneriatul cu comunitatea și de aceea el necesită o muncă susținută și aprofundată de analiză și concertare cu actorii comunității. De fapt nu vor exista o eficacitate a acțiunii și un veritabil parteneriat decât în măsura în care partenerii vor putea să influențeze, chiar să orienteze acțiunea și prioritățile de intervenție ale poliției și jandarmeriei.

Pornind de la aceste considerente și de la faptul că obiectivul primordial al oricărui serviciu public îl constituie satisfacerea cererilor comunității, sunt necesare trasarea unor linii de lucru omogene, o modernizare a practicilor care să permită poliției și jandarmeriei să dea tipul de răspuns solicitat de comunitate, concomitent cu o puternică integrare în rândurile acesteia.

De ce o modernizare a practicilor poliției și jandarmeriei ?

- evoluția celor două instituții și a raporturilor sale cu comunitatea nu a fost însoțită și de modernizarea practicilor;
- asigurarea interoperabilității în spațiul Uniunii Europene atât prin introducerea standardelor europene de poliție care se bazează pe o intervenție de calitate, gradualitatea aplicării măsurilor polițienești și a folosirii forței;
- instituțiile de ordine și siguranță publică puternice și moderne au la bază o manieră de abordare profesională bazată pe respect față de cetățean și stat;
- obligația de rezultat impusă tot mai insistent poliției și jandarmeriei de către comunitate necesită proceduri și practici eficiente;
- o forță de poliție care se respectă trebuie să aibă practicile cele mai adecvate pentru a furniza un serviciu de calitate cetățenilor. În fapt „A proteja și a servi” precum și deviza „Lege și Ordine” se reflectă în practicile instituționale;

După această pledoarie pentru modernizarea practicilor, ce este de făcut concret?

Două direcții se deschid:

- asigurarea unei evoluții corecte a practicilor deja folosite în mod curent de către polițiști și jandarmi;
- introducerea de noi practici.

În concluzie trebuie spus că **abordarea comunitară** nu înlocuiește acțiunea polițienească tradițională de natură reactivă, care rămâne întotdeauna necesară. În acest sens trebuie înțeles că abordarea comunitară nu este soluția tuturor problemelor de ordine și siguranță publică românești, **ci o componentă esențială a acestei soluții și a unei prime etape către o politică integrată de ordine și siguranță publică.**

drd. Ovidiu Vasilică

Bibliografie:

- ***Constituția României, Editura Best Publishing, București 2003;
- ***Tratatul pentru instituirea unei Constituții pentru Europa, editat de Institutul european din România, ediția a II-a revăzută și adăugită, iunie 2005
- ***Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române M.of.nr. 1175 din 13 decembrie 2004;
- ***Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, M. of. nr. 305/2002;
- ***Legea nr. 215 din 23 aprilie 2001 Administrației Publice Locale;
- ***Ordonanța de urgență nr. 23 din 24 martie 2005, pentru modificarea și completarea Legii nr. 371/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea Poliției Comunitare, M.of.nr. 256 din 28 martie 2005;
- ***Hotărârea de Guvern nr. 196 din 17 martie 2005 privind aprobarea strategiei Ministerului administrației și internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale, M. of.nr.243 din 23 martie 2005
- ***Hotărârea de guvern Nr. 991 din 25 august 2005 pentru aprobarea Codului de etica si deontologie al polițistului, M.of.nr. 813 din 7 septembrie 2005;
- ***Ordonanța de urgență nr. 11 din 26 ianuarie 2006 pentru prevenirea și combaterea violenței în sport, M.of. nr. 83 din 30 ianuarie 2006;

Abraham Pavel, Nicolăescu Victor, Iașnic Bogdan-Ștefăniță - *Poliția Comunitară – Abordări conceptuale și perspective contemporane*, editura Expert, București, 2002;

Poliția spaniolă - *Manual de Poliție Comunitară*;

Asociația canadiană a șefilor de poliție - *Code de pratiques policières, Un guide à l'intention des policiers ou policières de première ligne*, 2005;